

С Т А Н О В И Щ Е
от д-р Христо Йорданов Паунов –
доцент в Юридическия факултет на
Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

за материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „професор“
в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“
по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки,
професионално направление 3.6 Право
(Конституционно право)

В конкурса за „професор“, за нуждите на Юридическия факултет, обявен в Държавен вестник, бр. 65 от 28.07.2023 г., като единствен кандидат участва Мартин Кирилов Белов.

1. Общо описание на процедурата

Със заповед № РД-38-487/08.08.2023 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (СУ) съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в СУ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право (Конституционно право), обявен за нуждите на Юридическия факултет.

За участие в обявения конкурс документи е подал единствен кандидат: доц. д-р Мартин Кирилов Белов от Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Представеният от доц. д-р Мартин Кирилов Белов комплект материали е в съответствие с Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски. На своето първо заседание, проведено се на 10.10.2023 г., научното жури реши, че доц. д-р Мартин Кирилов Белов покрива минималните изисквани точки по групи показатели, уредени в ППЗРАСРБ и въз основа на това се допуска до участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.6 Право (Конституционно право).

2. Кратки данни за кандидата

Мартин Кирилов Белов е роден на 07.09.1979 г. в гр. София. Висше образование със специалност „Право“ е завършил през 2004 г. в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ с отличен успех.

Мартин Белов е бил докторант по Конституционно право към Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент охридски“. Придобил е ОНС „доктор по право“ през 2009 г. с тема на дисертацията “Пряка демокрация – национални и сравнителноправни аспекти”. В момента е доцент в ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски”.

Видно от представената биография, преподавателската и научната дейност доц. д-р Мартин Кирилов Белов са в областта на Конституционното право и Сравнителното конституционно право. Той има обществена активност, свързана с професионалната му насоченост и научно-преподавателската му дейност. Кандидатът има богат опит в преподавателската дейност, което е предпоставка и гаранция за доброто качество на практическите и теоретичните занятия със студентите.

Кандидатът има над 10 специализации в престижни чуждестранни университети и институти. Той е гост-преподавател в университети в Израел, Чехия, ФРГ, Италия, Гърция, Франция, Полша, Швеция, Испания и др. Мартин Белов е член на редакционни колегии на международни и национални научни списания, както и на редица научни организации, съвети и комисии. Участвал е в 16 международни и 8 български научни проекти, както и в много научни конференции в страната и чужбина.

Доц. д-р Мартин Белов е утвърден преподавател, отличаващ се с високата си академичност, професионализъм и ерудиция. През годините, в които работи в Юридическия факултет на СУ, той е подготвял и възпитавал поколения млади юристи, въвеждайки ги в тънкостите на правната материя, което представлява принос в правната сфера и особено в сферата на юридическото образование и запазването на неговите добри традиции.

2. Обща характеристика на монографичния труд на кандидата

Научният труд, който доц. д-р Мартин Белов е представил за участие в конкурса, е със заглавие „Конституционна семиотика. Концептуални основи на една теория и метатеория“, С., УИ „Св. Климент Охридски“, 2022, ISBN 978-954-07-5598-4. По своя обем, тематика и с оглед наличието на научни рецензенти (проф. д-р Даниел Вълчев, проф. д-р Янаки Стоилов и проф. д-р Иржи Пржибан от Университет Кардиф), трудът съответства на формалните изисквания към научния жанр „монография“, уредени в § 1, т. 10 от допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ.

Монографията първоначално е издадена на английски език: M. Belov, *Constitutional semiotics. The Conceptual Foundations of a Constitutional Theory and Meta-Theory*, Hart publishing, Oxford, 2022, ISBN 9781509931408.

Представеният монографичен труд е в обем от 400 стр. и се състои от въведение, пет глави и списък с използвана литература. Книгата на доц. Мартин Белов е резултат на необходимостта от създаване на теория на конституционната семиотика. Авторът посочва, че тя съдържа теории и мета-теории, които в своята съвкупност създават теоретичните основи на семиотичния подход към конституцията, конституционализма и конституционното право.

Първата глава на монографията е посветена на някои фундаментални и методологични въпроси. Авторът определя конституционната семиотика като интелектуално поле на напрежение, разположено на границата между текстуалност, нормативност, визуалност и перформативност. Според него, тя се разглежда като интелектуална парадигма с концептуални, методологически и прагматични измерения, която свързва идеалния, нормативния, фактическия, емоционалния и въображаемия аспекти на развитие на конституционализма. Доц. Белов разглежда конституционната семиотика едновременно като теория и мета-теория на конституционализма и конституционното право. Той споделя разбирането, че цялата му книга може да се възприеме като апел за преход в академичния дебат и пренасочване на научния интерес към символично-въображаемия, емоционалния, визуалния и перформативния конституционализъм с оглед постигане на по-добро разбиране на символните и трансцедентални характеристики на конституциите и конституционното право. Следователно книгата е поканя за преосмисляне и нова концептуализация на конституционализма като феномен, изследван, разгледан и възприеман през призмата на семиотиката.

„Текстуален конституционализъм и неговото значение за конституционната семиотика“ е наименованието на глава втора на монографията. Тя съдържа определение на понятието за текстуален конституционализъм и изследва конституционния текст и конституционната текстуалност от семиотична перспектива. Конституцията е разгледана като текстуален дискурсивен семиотичен проект. Авторът поставя специален акцент върху концепцията за авторитетен конституционен текст и върху ролята на отворената текстуалност за конституционната семиотика.

Трета глава на монографията е посветена на т.нар. „символично-въображаем конституционализъм“. Тя съдържа теория и обща типология на символично-въображаемия конституционализъм и изследва неговите най-важни форми. Авторът дава дефиниция на понятието за символично-въображаем конституционализъм и подробно го анализира. Тук е

предложена и обща сравнителна типология на символично-въображаемия конституционализъм, като е систематизирана чрез феномена на т. нар. „конституционни семиотични пейзажи“. Анализирани са и семиотичната роля на конституционните митове и митологии.

„Визуален конституционализъм“ е наименованието на четвърта глава на монографията. Авторът го определя като постмодерна семиотична концепция. Отделено е специално внимание на официалната визуална семиотика. Визуалният конституционализъм е разгледан като форма на конституционализма, базирана на семиотичен и социо-правен подходи. Поставен е акцент върху дигиталната конституционна семиотика като част от визуалния конституционализъм. По-конкретно са изследвани „иконификацията“, „емоджификацията“ и „мемификацията“ като форми за конституционно означаване на смисъл. Самостоятелно обособени части от тази глава на книгата са посветени на визуалния конституционализъм в поп-културата, поп-арта и архитектурата.

Петата глава на книгата предлага детайлно представяне на теорията на автора за конституционната геометрия и съдържа основите на неговата теория за конституционната алгебра. Доц. Мартин Белов изказва становището, че конституционната геометрия представлява мета-теория на конституционализма и конституционното право именно в качеството ѝ на семиотична парадигма. От тази гледна точка, конституционната геометрия и конституционната алгебра са представени като семиотични парадигми за подреждане и обясняване на конституцията, конституционното право и конституционализма. Трябва да се подчертае, че именно тази глава на книгата показва възможностите за изследване, обясняване и организиране на конституционното право и конституционализма с помощта на математически метафори.

Правя извода, че представената монография е съобразена с предназначението си представи семиотична теория на конституционализма и конституционното право - в този смисъл научният труд на доц. д-р Мартин Белов съдържа редица научни постижения. Разработките на отделните раздели се характеризират с многостранност, задълбочени изложения и анализи и научна добросъвестност.

Пълнотата и широката рамка, в която проблемите са изследвани, представлява принос в теорията на конституционното право и благоприятна познавателна среда за студентите.

Съдържащите се в труда изводи, направени от автора, представляват принос в науката с голяма степен на познавателност. Монографичният труд се отличава с висок стил на правния език; написан е енциклопедично; съдържанието на отделните глави свидетелства

за задълбочени знания, за научно и правно мислене, за способност на автора да анализира изследвания предмет и да синтезира изводи и препоръки с вникване и анализ на научните проблеми. Книгата на доц. д-р Мартин Белов представлява научно изследване на сравнително нов за теорията на конституционното правото въпрос; изследването е на широка основа, направено е с вещина и ерудиция.

4. Други публикации на кандидата във връзка с конкурса

Освен с хабилитационния труд „Конституционна семиотика. Концептуални основи на една теория и метатеория“, (УИ „Св. Климент Охридски“, С., 2022 г., ISBN 978-954-07-5598-4) доц. д-р Мартин Кирилов Белов участва в конкурса и с значителен брой публикации – статии и студии. Те са поместени в чуждестранни и български периодични правни списания и сборници, а именно: **Three Models for Ordering Constitutional Orders**, in *Pravni Zapisi*, Year XIII, Nr. 2 (2022), ISSN 2406-1387, p. 361-387, (indexed in Scopus); **Rule of Law and Democracy in Times of Transitory Constitutionalism, Constitutional Polycrisis and Emergency Constitutionalism: Towards a Global Algorithmic Technocracy?** - in: Belov, M. (ed.) *Rule of Law in Crisis: Constitutionalism in a State of Flux*, Abingdon, Routledge, 2023, ISBN 9781032393858, p. 21-47; **Structural Adjustments of the Bulgarian to the EU Constitutional Order: Between the Conditionality of Democracy in Transition and the Challenges of the Multilevel Constitutionalism of the EU.** - in: Griller, S., L Papadopoulou and R. Puff (eds) *National Constitutions and the EU Integration*, Oxford, Hart, 2022, ISBN 9781509906741, p. 33-59; **Constitutional Nationalism and Constitutional Globalism on the edge of Westphalian and Post-Westphalian Constitutionalism: the Bulgarian Case**, in: M Kalyviotou (ed.), *Essays in Honour of Kostas G. Mavriasis*. Athens, P.N. Sakkoulas, 2022, Vol. I, ISBN 978-618-203-100-1, p. 221 – 251; **Mastering emergency situations: The activist role of the Bulgarian Constitutional Court in redefining the constitutional design of war, state of siege and state of emergency** - in Belov, M. (ed.) *Courts and Judicial Activism under Crisis Conditions: Policy Making in a Time of Illiberalism and Emergency Constitutionalism*, Abingdon, Routledge, 2021, ISBN 978-1032060828, c. 171-194. (indexed in Scopus); **Territory, Territoriality and Territorial Politics as Public Law Concepts** - in Belov, M. (ed.) *Territorial Politics and Secession. Constitutional and International Law Dimensions*, London, Palgrave, 2021, ISBN 978-3030644017, p. 15-45; **Post-human Constitutionalism? A Critical Defence of Anthropocentric and Humanist Traditions in Algorithmic Society** - in Belov, M. (ed.) *The IT Revolution and its Impact on State, Constitutionalism and Public Law*, Oxford, Hart, 2021, ISBN 9781509940875, p. 15-41; **The Role of Fear Politics in Global Constitutional ‘Ernstfall’: Images of Fear under COVID-19 Health Paternalism** - in Belov, M. (ed.) *Popu-*

list Constitutionalism and Illiberal Democracies. Between Constitutional Imagination, Normative Entrenchment and Political Reality, Cambridge, Intersentia, 2021, ISBN 978-1839700606, p. 187-221; **Bulgaria: EMU Integration and the Bulgarian Constitution: 'Missing Constitution' or EU Friendliness and Open Statehood Masquerading Implicit Sovereignist Strategies in the Context of Multilevel Constitutional Games?** - in Griller, S., E. Lentsch (eds.) EMU Integration and Member States' Constitutions, Oxford, Hart, 2021, ISBN 9781509935789, p. 75-97; **Конституционният съд като съд по правата на човека? Състояние на системата за достъп до Конституционния съд на Република България във връзка със защита на правата на човека и предложения за нейната реформа** - В: Вълчев, Д., М. Белов (съст.) Правовата държава в България. Актуални проблеми в областта на конституционното правосъдие и съдебната власт. С, УИ „Св. Климент Охридски“, 2021 г. ISBN 978-954-07-5206-8, с. 56-99; **Дебатът върху способите за защита на правата на човека пред Конституционния съд в България в периода 1989-2020 г.** (в съавторство с Мария Димитрова) - В: Вълчев, Д., М. Белов (съст.) Правовата държава в България. Актуални проблеми в областта на конституционното правосъдие и съдебната власт. С, УИ „Св. Климент Охридски“, 2021 г. ISBN 978-954-07-5206-8, с. 17-56; **The Constitutional Court of the Republic of Bulgaria as Law Maker** - in Florczak-Wator, M. (ed.) Judicial Law-Making in European Constitutional Courts, Oxford, Routledge, 2020 (в съавторство с Александър Цеков), ISBN 9781032187990, p. 91-111 (indexed in Scopus); **Judicial Dialogue - Westphalian or post-Westphalian Constitutional Phenomenon?** - in: Belov, M. (ed.) Judicial Dialogue, The Hague, Eleven, 2019, ISBN- 10:9462369631, с. 25-5; **Global Rule of Law instead of Global Democracy? Legitimacy of Global Judicial Empire on the Edge between Westphalian and post-Westphalian Constitutionalism** - in: Belov, M. (ed.) The Role of Courts in Contemporary Legal Orders, The Hague, Eleven, 2019, ISBN 978-9462369207, p. 99-133; **Constitutional Courts as Ultimate Players in Multilevel Constituent Power Games: the Bulgarian Case** - in: Belov, M. (ed.) Courts, Politics and Constitutional Law. Judicialization of Politics and Politicization of the Judiciary. Abingdon, Routledge, 2019, ISBN 9781032087214, p. 152-173; **The Bulgarian Constitutional Order, Supranational Constitutionalism and European Governance** - in: Albi, A., S. Bardutzky (eds.) National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law National Reports, The Hague: TMC Asser Press, 2019 (в съавторство с Евгени Танчев) ISBN 978-94-6265-272-9, с. 1097-1139; **The Bulgarian Constitutional Order, Supranational Constitutionalism and European Governance** - in: Albi, A., S. Bardutzky (eds.) National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law National Reports, The Hague: TMC Asser Press, 2019 (в съавторство с Евгени Танчев) ISBN 978-94-6265-272-9, с. 1097-1139; **Хуманизмът**

и рационализмът като основополагащи нормативни идеологии на конституционализма - В: Новкиришка, М., М. Белов, Д. Начев (съст.) Научна конференция „Правата на човека - 70 години след приемането на Всеобщата декларация за правата на човека“, 2019, ISBN 978-954-07-4779-8, с. 69-90; **The Challenges to Westphalian Constitutional Geometry in the Age of Supranational Constitutionalism, Global Governance and Information Revolution** - in: Belov, M. (ed.) Global Constitutionalism and Its Challenges to Westphalian Constitutional Law. Oxford: Hart publ., 2018, ISBN 9781509914906, с. 13-55; **Constitutional Foundations of Peace and Discontent** - in: Belov, M. (ed.) Peace, Discontent and Constitutional Law. Challenges to Constitutional Order and Democracy, Abingdon, Routledge, 2021, ISBN 978-0367539702, с. 15-30. (indexed in Scopus); **Constitutional memories: how do constitutions cope with constitutional past** - in Belov, M., A. Abat Ninet (eds.) Revolution, Transition, Memory, and Oblivion. Reflections on Constitutional Change, Oxford, Edward Elgar, 2020, ISBN 978-1800370524, с.107-126 (indexed in Scopus); **Legislation in Bulgaria** - in: Xanthaki, H., U. Karpen (eds.) Legislation in Europe. A Country by Country Guide, Oxford, Hart, 2020, ISBN 978-1509924714, p. 69-86; **Constitutional Identity - Westphalian Reflection of the Constitutional Heritage of the Nation State or Post-Westphalian Alternative to Sovereignty in the Context of Supranational Constitutionalism?** - in: Mercescu, A. (ed) Constitutional Identities in Central and Eastern Europe. Frankfurt am Main, Peter Lang, 2022, ISBN 978-3-631-80796-5, с. 73-91 (indexed in Scopus); **Human Dignity in Bulgaria** - in: Becchi, P. H. Mathis (eds.) Handbook of Human Dignity in Europe. Vienna: Springer, 2019, ISBN 978-3-319-28083-7, с. 130-149.

В публикациите на доц. д-р Мартин Белов се разработват въпроси и правни конструкции по основни теми на теорията на конституционното право. Като обща характеристика на публикациите на д-р Белов, предоставени за участие в конкурса, отбелязвам че разработваните теми са особено значими за същността на държавата и правото. Изследвания са задълбочено, многостранно, с познаване освен традициите на теорията, а също и практиката на други страни, с характерната за автора научна прецизност и изчерпателност. Разпространяват знания и култура. Кандидатът участва с публикации, повечето от които са писани на английски език – факт, който откроява и езиковите компетенци и умения на д-р Белов.

Тук трябва да се отбележи и още един положителен факт, свързан с публикациите на доц. д-р Мартин Белов – цитиран е многократно от редица автори в български и чуждестранни издания. От гледна точка на наукометричните показатели, той участва в конкурса с

много повече цитирания от минимално необходимите – това още веднъж показва значимостта на научната продукция на кандидата.

5. Бележки и препоръки

В монографичния труд са използвани значително количество чуждици, свързани с излаганите в някои от отделните глави въпроси, които в определени части от труда биха могли да бъдат леко редуцирани, предвид факта, че изследването е насочено към създаване на теория на конституционната семиотика, която да е разбираема и в своята съвкупност да дава основите на семиотичния подход към конституцията, конституционализма и конституционното право.

Относно изводите, направени в монографията, може да се посочи, че някои от тях са добре аргументирани, но при други би могла да се добави и повече правна аргументация.

Като критична бележка може да се посочи, че макар авторът в края на труда си да е изброил значително количество извори и наситена по своето съдържание използвана литература, в основния текст на монографията има сравнително малък брой бележки под линия – това създава усещането за своеобразен „дисбаланс“ между използваните библиографски източници и цитираните автори.

Една бележка от техническо естество - някои от бележките под линия не са оформени според стандартите за библиографско цитиране.

Отправлям препоръка за по-силно авторово присъствие, изразяващо се написването на заключение като самостоятелна част на монографичния труд, при бъдещото му повторно публикуване.

Накрая бих препоръчал на кандидата при реализиране на своите научни и творчески изследвания занапред да засяга повече практически въпроси от действащото българско конституционно право.

Посочените бележки и препоръки не могат да променят извода, че кандидатът доц. д-р Мартин Кирилов Белов притежава достатъчни научни и преподавателски качества за придобиване на академичната длъжност „професор“.

6. Заключение

Документите и материалите, представени от доц. д-р Мартин Кирилов Белов отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски. Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикува-

ни след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“. В работите на кандидата има научни приноси, които са получили признание, като представителна част от тях са публикувани в списания, научни сборници и самостоятелни издания. Теоретичните му разработки са пространни, като част от тях са ориентирани към учебната работа.

Научната и преподавателската квалификация на доц. д-р Мартин Кирилов Белов е несъмнена. Постигнатите от него резултати в учебната и научно-изследователската дейност, съответстват на специфичните изисквания на Юридическия факултет, приети във връзка с Правилника на СУ за приложение на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни и научно-приложни приноси, намирам за основателно да дам своята положителна оценка и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Юридическия факултет за избор на доц. д-р Мартин Кирилов Белов на академичната длъжност „професор“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ по професионално направление 3.6 Право (Конституционно право).

Изготвил становището:

(доц. д-р Христо Паунов)

08.11.2023 г.

гр. Пловдив